"ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਬੈਂਕੌਕ (ਸਿਆਮ) ਬਾਰੇ"

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਬੈਂਕੌਕ



Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

kirpal.singh.shana

ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1.	10 ਜਨਵਰੀ 1934	24 ਜਨਵਰੀ 1934.	ਸੇਠ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ
2.	29 ਜਨਵਰੀ 1948	9 ਮਾਰਚ 1948.	ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
3.	22 ਨਵੰਬਰ 1948	10 ਦਸੰਬਰ 1948	ਜੀ. ਐਸ. ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ
4.	22 ਫਰਵਰੀ 1950	8 ਮਾਰਚ 1950	(ਤਿਲਾ ਮਹੱਲਾ) ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
5.	27 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950	30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950	ਜੀ. ਐਸ. ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ.
6.	30 ਅਕਤੂਬਰ 1950	3 ਨਵੰਬਰ 1950	ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ
7.8.	28 ਜਨਵਰੀ 1951	17 ਫਰਵਰੀ 1951 (ਸਿੰਗਾਪੁਰ)	ਕੇ. ਐਸ. ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
9.	14 ਸਤੰਬਰ 1951	21 ਸਤੰਬਰ 1951	ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਿੰਡਵਾੜਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ
10.	25 ਜਨਵਰੀ 1952	10 ਫਰਵਰੀ 1952	ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
11.	5 ਨਵੰਬਰ 1952	13 ਨਵੰਬਰ 1952	ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ
12.	10 ਜਨਵਰੀ 1953	26 ਜਨਵਰੀ 1953	ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਕੰਪਨੀ
13.	20 ਜੂਨ 1953	27 ਜੂਨ 1953	ਸੰਤ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ
14.	7 ਫਰਵਰੀ 1954	20 ਫਰਵਰੀ 1954	ਜੀ. ਐਸ. ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ
15.	27 ਸਤੰਬਰ 1954	9 ਅਕਤੂਬਰ 1954	ਜਾਂ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ
16.	27 ਜਨਵਰੀ 1955	8 ਫਰਵਰੀ 1955	ਸੇਠ ਖਜ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
17.	16 ਅਕਤੂਬਰ 1955	24 ਅਕਤੂਬਰ 1965	ਸੇਠ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰੀਤਮ'
18.	4 ਫਰਵਰੀ 1956	18 ਫਰਵਰੀ 1956	ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ
19.	11 ਅਕਤੂਬਰ 1956	17 ਅਕਤੂਬਰ 1956	ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ
20.	27 ਜਨਵਰੀ 1957	9 ਫਰਵਰੀ 1957	ਨਾਮਧਾਰੀ ਜੱਥਾ (16 ਸਰੀਰ)
21.	22 ਸਤੰਬਰ 1957	5 ਅਕਤੂਬਰ 1957	ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ
22.	29 ਦਸੰਬਰ 1958	9 ਜਨਵਰੀ 1959	ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੇਠ ਜੱਥਾ (16 ਸਰੀਰ)

ੴ

"ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਚੀਰੋਵਾਲ (ਸਿਆਲਕੋਟ) ਬਾਰੇ"

" ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਾਡਾ ਸਾਥੀ ਕਿਨੇ ਬਚਨਾਂ ਜੋ ਤਿਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਭੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਸਾਰਥਕ ਸਾਡੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਮ-ਬੀਜ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ-ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨੈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ " ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀਓ!! ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੇਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰੱਖੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ॥"

ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਵੀਰ ਵੇਖੇ ਜਾਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨਾਮ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ॥ ਸੰਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਚਿਤਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਭੂਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੀਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰਣਾਇਆ, ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਾ, ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾ, ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲਾਂ ਆਦਿ ਵੱਡੇ ਸੰਨ 1902 ਵਿਚ ਆਏ॥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰਕ ਗੁਰਪੂਰਬ ਜਾਂ ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰ, ਸੰਗਰਾਂਦਾਂ, ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣਾ ਤੇ ਬਾਹਰਲਾ ਕੀਰਤਨ ਵੇਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਵਲਾ ਕਰਦੇ॥ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀਰੋਵਾਲ ਇਸੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕਮਾਈ ਵਾਲੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ॥ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਕੁਝ ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪਰਹੇਜ਼ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸਿਰ ਢੱਕਣਾ ਇਹ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਕਾਇਮ ਸੀ.

(ਖਾਸ ਨੋਟ:- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਬਚਨ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਬੀਰ ਪੰਥੀ ਵੀਰੋਵਾਲ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ॥

ਲਿਖਿਆ ਹੈ) ਸੰਤ ਛਬੀਲ ਜੀ ਮਾਹਲੇ ਤਾਰਾ ਸੰਤ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੀਫ਼ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੰਨ ੧੯੦੧ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰਦੇ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਰਹਿੰਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਾਣੇ ਪਹਿਲੇ ਠਹਿਰਦਾ ਸੀ ਸੰਤ ਦਲਿਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਦੇਂਦੇ ॥ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਸੰਤ ਦਲਿਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੀ ਦੀ ਰਕਮਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਪਰ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਭਿਆਉਂਦੇ ॥ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਦੇਖੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਸ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ। ਫੇਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਸੰਤ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਲੇਖਕ ਲਿਖਾਰੀ ਵਾਲੇ ਆਏ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਚੇਲਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਚਲਦਾ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਦੇਂਦੇ। ਸੰਨ ੧੯੧੧ ਵਿਚ ਸੰਤ ਦਲਿਤ ਸਿੰਘ ਚਾਚਾ ਸਿਹਤ ਰਹੇ ਤੇ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਸੰਤ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵਰਨੰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਤ ਤੇ ਗਿਆਨ ਜੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੰਤ ਦਲਿਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਮ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਨ ੧੯੧੧ ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਆਏ ਅਸੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ, ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਮਜਦੂਰਾਂ, ਏਹ ਤਿੰਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰੁਪਈਆ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਤੇ ਜਾਣ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਛ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਇਆ ਸਾਡੀ ਲੈਣੀ ਠੀਕ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਸੀਖਿਓ ਤੇ ਭਜਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ। ਸੋ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਪੜੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਾਨਸੀ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਨ॥ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ "ਕਿ ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀਂ ਕਿ ਏਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਪੂਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ?" ਸੋ ਕਦੇ ਕਦੇ ਏਹ ਤਿੰਨੇ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਸਾਂਝਾ ਫੜ ਕੇ ਸਾ ਲਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਜਾ ਪਕੜਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦੀਨ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨੀ ਬਿਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਤਸੰਗਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਨ 1955 ਵਿਚ ਸੀ
ਨੂੰ, ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 19-11-1975 ਨੂੰ ਚੋਲਾ ਛੱਡਿਆ।
ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਏਥੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਾ ਡੰਕਾ ਐਨਾ ਵਜਾਇਆ ਕਿ ਸਮੇਤ ਮਾਲੇਰ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ
ਭਜਨ ਕਰਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਜ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨਾਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ ਜਾਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।
1. ਸੰਤ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੈਣੀਵਾਲੇ, 2. ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਹੱਤਰ, 3. ਸੰਤ ਚੰਦਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਾਬਾਦ,
4. ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ 5. ਸੰਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਫਕੀਰ 6. ਸ. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ 7. ਸੂਬੇਦਾਰ
ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 8. ਸ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸੇਖੂਪੁਰੀ 9. ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤੀ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰੀ) 10. ਭਾਈ ਰੋਡਾ
ਸਿੰਘ 11. ਭਾਈ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 12 ਤੋਂ 14. ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ
ਚੌਕ ਸੰਤ ਦੇ 15. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੁਰਸੇਜਾ (ਮਨਿਆਰਾ) ਆਦਿ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪਰਵਾਰ ਇਸ
ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਤੇ ਇਲਾਕੇ, ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਜਾਏ (ਏਹ ਸਭ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਸਭ ਮੇਰੇ
ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ)। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਰੜਾਈ ਤੇ ਪੀਰਾਂ ਸਦਕਾ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਲਗਾਏ ਤੇ
ਚਾਲੀ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਬੇਗਾਨਾ ਮਕਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤੇ
ਰੋਜ਼ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸੰਗਤ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੀਰਤਨ
ਸੁਣਦੇ ਤੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਭਜਨ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਆਇਆ
ਕਿ ਸੰਤ ਜਿਸ ਨਗਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੌਰਨ ਰੋਕ ਦੀ
ਇਕ ਗਲੀ ਵਿਚ ਘਾਹ ਖਾ ਜੋ ਪਹੁੰਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਜਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾਨ ਪਾਣੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕਥਾ
ਪਰਮਾਰਥ ਲਿਖਾਉਣ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਉੱਠ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਲਿਖਾ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਓਹ ਨਿਪੜਦੇ ਹੋਏ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸੰਨ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਘਟਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਨ ਸਾਡੇ ਜਦ ਸਨ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਤਦੋਂ ਗਏ ਪਰ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਥੇ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰਬ ਪਰਵਾਰ ਨੇ
ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਣਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ (ਮਾਈਸੇ-ਵਾਲਾ) ਵੱਡਾ ਨਗਾਰਾ ਲਾਇਆ। ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖੀ
ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ "ਗਰਜਦਾ ਨਗਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ" (ਲੇਖ: ਵੇਖ
ਸਾਈਂ ਵੱਡਾ ਇਥੇ ਨਗਾਰੇ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨਗਾਰਾ ਵੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਿਚੋਂ ਇਕੋ ਰੋਜ਼
ਵਿਛਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।) ਜਿਸ ਵਕਤ ਹੋਰ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ
ਹੋਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੰਨ ੧੮੭੨ ਵਿਚ ਆ ਏ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ
ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਹਰ ਦੇਸ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਫੇਰ ਭੇਜੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ
ਇਤਨਾ ਰਸ ਸੀ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਇਤਨੀ ਮਿੱਠੀ ਸੀ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ
ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਉਹ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ਸੰਨ 1925 ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੋ ਉਦੋਂ ਆਪ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੀ
ਗਲੀ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ
ਕਿ ਸਾਡਾ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਹੈ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਬਚਨ
ਅਟੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਲੱਤੀ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਦਿਤਾ।
ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨੇੜੇ ਹੈ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਬਾਦ
ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਸੋ ਇਹ ਬਚਨ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਜਲੂਸ ਲਿਜਾਂਦੇ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਹਿੰਦੇ
'ਕੀਰਤਨ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖੀਂ ਕਹਿੰਦਾ' ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸੀ ਹਰੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ
ਉਦੋਂ ਦੀਵਾਨ ਲੱਗੇ ਵਿਚ ਦੇ ਵੇਲੇ ਗਈ ੧ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ੧੨ ਵਜੇ ਤੀਕ ਚੱਲਦਾ ਸੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹਲਾ ਵੇਰਕਾ ਵਾਲੇ, ਨਾਲ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਿਆਂ
ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਸੋਵਰ' (ਸੰਧਵਾਂ ਵਾਲੇ) ਤੇ ਬਾਹਰਾ ਦੀਵਾਨ ਸੰਤ ਸੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ
ਸਿਆਲ ਵਾਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣਾ ਬਣਾਈਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਕੀਰਤਨ
ਕਰਦਿਆਂ ਮਸਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਨਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ। ਜਿਸ ਕੀਰਤਨ
ਵਿਚ ਮਸਤੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਸੰਤ ਜੀ ਬੜੇ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਵਾਲੇ

ਜਨ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣਾ' (ਏਹ ਹਾਲਾਤ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਚੰਦਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਹੀਦ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਰਾਤੀਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਸਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਰਿੰਦੇ ਸਨ॥ ਸੰਤ ਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੋਠੀ, ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ) ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਏਹ ਸੁਖਦ ਅਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੇ ① 'ਬਾਜੀਗੇ, ਮੈਂ ਸੈਂ ਕੋਣ ਬਾਜੀ' ② 'ਬਾਵਰਿਆ ਸੀਮਾਰ, ਹਾਂ ਤੇਰ, ਬਾਵਰਿਆ'॥ ਏਹ ਸੰਤ ਸਹੀਦ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਾਮਿਲ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਮਜਤੀ ਆਂਦੀ ਦੀ ਕੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤਰਤ ਕਿੰਨੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਤੇ ਕਿਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦਿਖ ਦੇਹੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਮੰਗੀ ਮਿਠੇ ਬੈਠਿਆਂ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਅੱਖ ਲਗ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਝਪੋੜ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ:- 'ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਤਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ-॥ ਸਾਲ ਦਾ ਥੱਕਾ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਗਾਇਆ ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਗਾ ਜਾਣ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਚਾਟ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ

(ਸੰਨ 1934 ਵਿਚ)

ਹੈ॥ ਸੰਤ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 1932 ਜਾਂ 1933 ਵਿਚ ਦੇਸ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਏਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ ਗਾਇਆ ਕੀਰਤਨ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜਗਦੇ ਅਠ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕੀਰਤਨਾਂ ਤੇ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੋਣ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ 'ਵੀਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗਣ ਤੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸਸਤਾਨਾ' ਦੇ ਕਿਲਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿਤਾ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਖਾਸ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਬਾਜਾ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਵਜਾਂਦੇ ਤੇ ਢੋਲਕ ਦਾ ਸਾਥ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮੱਕੀ ਵਾਲੇ ਜੋ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਫਕੀਰ' ਦੇ ਡੇਰੇ ਤਰਾਸਨ ਤੋਂ ਦੇਂਦੇ। ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਵਿਤਨਾ ਰਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਿਤੇ ਗੀ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ॥ 'ਸੀਚਾ-ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰੀ ਕੀਰਤਨ (ਸਿਆਲ) ਵਿਚ 10 ਜਨਵਰੀ 1935 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਦਿਨ ਕੀਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਏਹ ਘੜੀਆਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੀਆਂ॥ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਜਦ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੇਤਰ ਸਜਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਗਮਨ, ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਜਲੂਸ, ਸੀਸ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਛਤਰ, ਨਾਲ ਬਾਜੇ

ਪੂਜਨੀਕ ਮਾਤਾ ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਸ਼ਾਹਿਬ ਜੀ "ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਜੀ" ਸੰਤ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ
ਵਾਲੇ, ਜੱਥੇਦਾਰ ਛੀਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਜਣ ਸਿੰਘ
ਰਜ਼ੂਗੀਰਾਂ ਵਾਲੀ. ਤੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਦਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਤੇ ਤੋਂ ਰਾਂਗੀ ਸਿੰਘ,
ਸਤੇ ਤੋਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਉ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ. ਮੈਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਪਿਆਰ
ਤੈਂ ਕੁਝ ਉਪਰਾਲਾ ਗੋ ਤੇ ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਜੋ "ਸ਼ਾਹਿਬ ਜੀ" ਤੇ "ਰਾਜੀ ਸਿੰਘਾਂ" ਨੇ ਮਿਲਕੇ
ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ. ਦੀਵਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਣ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ। "ਸੋ ਗਿਆਨ ਕੇਸ਼ੀਰ
ਦੇਵਾਲੇ।" "ਸੋ ਜਨ ਪਾਂਧੀ ਸਾਧ ਗਾਈਏ" ਜੋ ਇਹ ਸਭ ਵਿਚੋਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਰੂਪ ਦੇ ਸਾਧਕ
ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਚੀਫ਼ਰ ਦੇ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਵਿਚ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇ ਕਦ "ਪੁਸਤ
ਕੇਟ" ਛਾਪ ਕੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੀਫ਼ਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੁਝ ਕੁ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਸੰਤ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ "ਪ੍ਰੀਤਮ".
ਸੰਤ ਸੁਰੇਲ ਸਿੰਘ "ਦੀਪ", ਸੰਤ ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ "ਰਮਲੀ", ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ "ਇਕਲਾਰ", ਸੰਤ
ਜਗਤ ਸਿੰਘ "ਪ੍ਰੇਮੀ", ਸੰਤ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ "ਦਲੇਰ", ਸੰਤ ਬਾਲ ਸਿੰਘ "ਸੋਢੀ", ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ
"ਜਾਦੂਕਰ", ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ "ਮਸਤਾਨਾ", ਸੰਤ ਤਖਤ ਸਿੰਘ "ਫਿਦਾ" ਕੈਦੋ, ਸਤੇ ਚਾਉ ਆਦਿ
ਸਿੰਘ।। ਇਹ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ "ਭੇਟ ਸਾਹਿਬਾਂ" ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਨ ਪਿਛ ਛਾਪ ਕੇ
ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਗੋ ਤੇ ਇਸਦਾ ਚਾਹੁਤਾ ਜਿਸ ਲਿਖਣਦਾ ਚਾਉ
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਤਿਕਰ ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਾਵਟ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ
ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੁਧਾਰਾ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਪੀਲਾਂ ਗਰਮ ਤੇ ਰਪ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ
ਗਏ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਦੂਜੇ ਰਸਤੇ ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਕੇ
ਫੇਰ ਰੰਗੂਨ ਪਹੁੰਚਕੇ ਸਭ ਇੱਕਠੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ (ਕਲਕੱਤੇ) ਪਹੁੰਚੇ।। ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕੂਲਾ. ਸੰਤ ਦਾਨ ਸਿੰਘ "ਤੰਬੀ", ਸੰਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮੋਦਨ, ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ
ਬੇਗੋਵਾਲ, ਸੰਤ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜਾਖੜਾ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ.